

POSTANOWIENIE

Dnia 11 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

w sprawie z wniosku D. K.

przy uczestnictwie T. D., J. K., W. K., K. W., S. W., W. K., J. K., K. Z., A. N., M. Z. i
M. S.

o dział spadku,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 11 lutego 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Okręgowego w W.

z dnia 10 lipca 2019 r., sygn. akt IV Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca D. K. wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w W., którym oddalono apelację wnioskodawcy od postanowienia wstępnego wydanego przez Sąd Rejonowy w W. w sprawie o dział spadku, a stwierdzającego nabycie w drodze zasiedzenia przez J.K. udziałów w nieruchomościach gruntowych bliżej określonych w postanowieniu Sądu pierwszej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna to nadzwyczajny środek zaskarżenia o celu przede wszystkim publicznoprawnym. Celem tym jest zapewnienie jednolitości orzecznictwa oraz spójności i prawidłowości wykładni prawa. Realizacji powyższej funkcji służy uregulowana w art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. instytucja przedsądu. Stosownie do ww. przepisów Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Podejmowanie odrębnej decyzji w przedmiocie przyjęcia skargi do rozpoznania ma również na celu realizację zasady szybkości postępowania oraz pozwala zaakcentować wysoce sformalizowany charakter postępowania przed Sądem Najwyższym, o czym świadczą określone wymagania konstrukcyjne skargi kasacyjnej.

Jako przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na jej oczywistą zasadność. Oparcie wniosku na tej przesłance wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie* sprzeczności przyjętej przez Sąd II instancji wykładni lub zastosowania prawa z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji prawa. Wnoszący skargę powinien więc zawrzeć w uzasadnieniu wniosku wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się "oczywista zasadność" skargi i przedstawić odpowiednie argumenty (postanowienie Sądu Najwyższego z 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Oczywista wadliwość kwestionowanego orzeczenia musi występować w ramach podstaw skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2001 r., III CKN 557/01).

Do przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie wskazanej przyczyny kasacyjnej nie jest wystarczające samo kwalifikowane naruszenie prawa przez Sąd II instancji. W art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. mowa bowiem o oczywistej zasadności skargi, a nie o trafności zarzutu. Przytoczone przez skarżącego okoliczności powinny zatem jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2019 r., I CSK 768/18).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawiono przekonującego wyводу, który potwierdzałby wystąpienie w sprawie przesłanek zastosowania art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Do zadośćuczynienia wymaganiom wiążanym z ww. przyczyną kasacyjną nie jest wystarczające przytoczenie argumentacji stanowiącej uzasadnienie podstaw skargi kasacyjnej oraz wypowiedzi orzecznictwa nawiązujących, w przypadku części judykatów: wyłącznie ogólnie, do materii spraw zbliżonych do okoliczności niniejszej sprawy.

Jedną z przyczyn uzasadniających oczywistą zasadność złożonego środka zaskarżenia miało być naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym do 7 listopada 2019 r.) w zw. z art. 391 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c. Skarżący trafnie zauważył, że zarzut uchybienia ww. unormowaniom może usprawiedliwiać podstawę kasacyjną naruszenia przepisów postępowania jedynie wyjątkowo: wówczas, gdy uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie posiada wszystkich koniecznych elementów lub zawiera braki uniemożliwiające przeprowadzenie jego kontroli kasacyjnej (wyrok Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r., V CSK 115/18). Tym samym tylko szczególnie rażące, kwalifikowane wady obarczające uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia mogą przełożyć się na konkluzję o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Wywody wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przekonują jednak o zasadności poglądu, że w sprawie doszło do tego rodzaju naruszenia przepisów postępowania. Z analizy motywów postanowienia Sądu Okręgowego nie wynika, by pomijało ono elementy ustalenia podstawy faktycznej i prawnej orzeczenia, a w konsekwencji czyniło rozstrzygnięcie niezdatnym do przeprowadzenia kontroli kasacyjnej. Powyższy wniosek znajduje potwierdzenie w obszernej skardze kasacyjnej, w której pod adresem stanowiska Sądu drugiej instancji zostały sformułowane zarzuty naruszenia licznych przepisów prawa materialnego oraz prawa procesowego. Motywy skargi kasacyjnej mające przemawiać za przyjęciem jej do rozpoznania dowodzą przede wszystkim niezadowolenia skarżącego z poczynionych ustaleń faktycznych, przedstawionych przez Sąd Okręgowy. Wypada jednak przypomnieć, że stosownie do art. 398³ § 3 k.p.c. kwestie te nie mogą stanowić podstawy skargi kasacyjnej, a w konsekwencji

nie mogą także świadczyć o oczywistej zasadności skargi, mającej uzasadniać przyjęcie jej do rozpoznania.

Teza o dostrzegalnej *prima facie* konieczności uchylenia lub zmiany zaskarżonego orzeczenia nie znajduje również potwierdzenia w dalszych wywodach wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Jak uprzednio wskazano, przyczyna kasacyjna określona w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zachodzi wówczas, gdy zasadność skargi kasacyjnej dostrzegalna jest na pierwszy rzut oka, już na podstawie prostej oceny jurydycznej. Tymczasem taki stan nie występuje w odniesieniu do obu wskazywanych przez skarżącego istotnych punktów analizy sprawy, tzn. samoistności posiadania w okresie po śmierci S.K. oraz dobrej wiary J. K. w związku z objęciem nieruchomości w posiadanie samoistne wskutek zawarcia umowy z 20 marca 1982 r.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, na jakich osnovach oparł swoje stanowisko, że w określonych uwarunkowaniach stosunków osobistych, zaistniałych w rodzinie S. K. i jej zstępnych, fakt prowadzenia gospodarstwa rolnego przez S. K. i J. K. został uznany za przejaw samoistnego posiadania nieruchomości. Przywołana w tej kwestii argumentacja Sądu drugiej instancji nie może być w żadnej mierze uznana za oczywiście błędną, a wyłącznie spełnienie tego kryterium, przekładającego się ponadto na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, mogłoby przemawiać za przyjęciem tej skargi do rozpoznania. Uwaga ta pozostaje aktualna w odniesieniu do drugiego z ww. punktów zakwestionowanych przez skarżącego. Wbrew prezentowanemu w skardze stanowisku, oba Sądy powszechne orzekające w niniejszej sprawie wypowiedziały się bowiem o okolicznościach świadczących o dobrej wierze J. K. (odpowiednio: s. 4 uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego i s. 3/4 uzasadnienia Sądu Okręgowego).

Na marginesie poruszonej ostatnio kwestii wypada zauważyć, że wywód zaprezentowany we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został przeprowadzony z pominięciem istnienia w polskim porządku prawnym domniemania dobrej wiary (art. 7 k.c.), które, jako domniemanie prawne, wiąże sąd (art. 234 k.p.c.). Wbrew oczekiwaniom skarżącego, w sprawie nie zachodziła więc potrzeba przedstawienia racji świadczących o dobrej wierze J. K., bowiem ustalenie

jego dobrej wiary było wynikiem wiążącej Sądy presumpcji unormowanej w art. 7 k.c. Przeciwnie, istniała konieczność wykazania złej wiary J. K. w momencie objęcia spornych obecnie nieruchomości w posiadanie samoistne, przy czym ciężar dowodu złej wiary, jako odnoszący się do dowodu przeciwnieństwa (art. 6 k.c.), spoczywał na skarżącym.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

jw